

Unikátna nahrávka naznačuje, že Jana Masaryka zabil

Miroslav Čaplovič
Bratislava

Samovražda? Zjavne nie. Vražda? Zjavne áno.

Viac ako po polstoročí sa objavila nahrávka, ktorá podporuje domnienku, že obľúbený československý politik sa stal obeťou ohavného zločinu. Jan Masaryk, legendárny minister zahraničných vecí, bol s veľkou pravdepodobnosťou zavraždený.

Nové svetlo do záhadnej smrti vnáša zvukový záznam z roku 1968. Rozpráva na ňom Vilibald Hofmann, policajný inšpektor, ktorý bol jedným z prvých, čo v Prahe prišli do Černínskeho paláca, na nádvorí ktorého sa našlo mŕtve telo Masaryka.

Na základe nahrávky bádateľka Václava Janděčková, bývalý elitný policajný plukovník vo výslužbe zaoberajúci sa vraždami Jiří Markovič a Hofmannov príbuzný Jindřich Grulich ako majiteľ zvukového záznamu podali s pomocou advokáta Jiřího Šmatláka na pražskú pro-

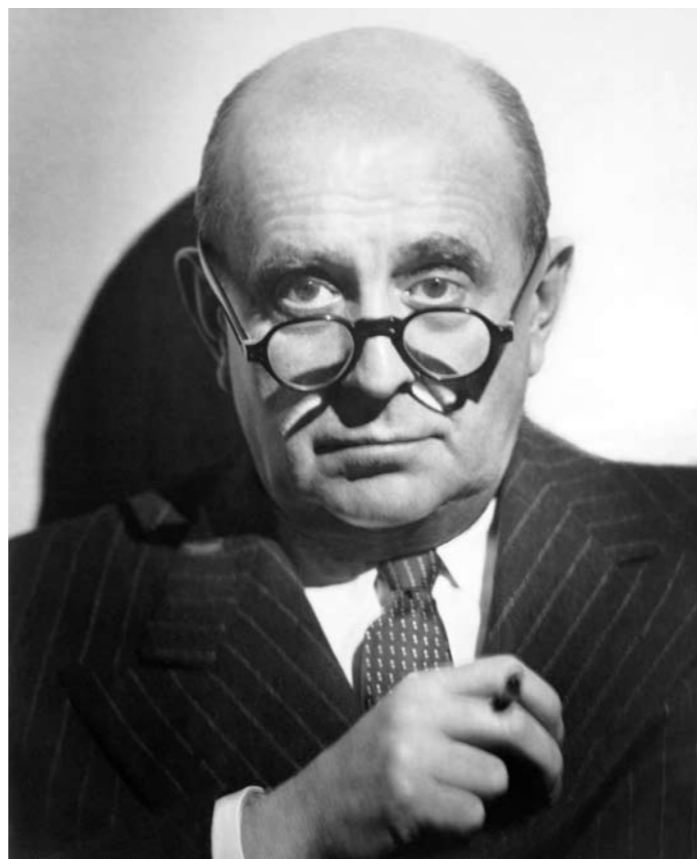
kuratúru podnet, aby sa obnovilo vyšetrovanie Masarykovej smrti. S návrhom uspeli: „Vyrozumievam vás, že podanie nazvané Doplnenie podnetu k prešetreniu okolností nasvedčujúcich násilnú smrť ministra zahraničných vecí Jana Masaryka bolo postúpené k ďalším úkonom policajnému orgánu Úrad dokumentácie a vyšetrovania zločinov komunizmu,“ píše sa v rozhodnutí prokurátora, ktoré exkluzívne získal denník Pravda. České médiá zatiaľ o jeho najnovšom kroku ešte neinformovali.

Dôvody, prečo stojí za to hľadať pravdu

Masaryk prišiel o život v prvej dekáde marca 1948, čo boli iba dva týždne od komunistického prevratu. Jeho telo našli zriadení ministerstva zahraničia na nádvorí Černínskeho paláca, kde šéf diplomacie mal na druhom poschodí služobný byt. Keď sa priblížili, zistili, že na zemi leží mŕtvolu Masaryka.

Komunistický režim o ňom roztrúbil, že jednoznačne spáchal samovraždu. Neskôr sa smrť opakovane vyšetrovala, ale úplnú pravdu sa dosiaľ nepodarilo odhaliť. Teraz svitá nádej, že by to hádam mohlo vyjsť. Janděčková, podpredsedníčka Spoločnosti pre výskum zločinov komunizmu, ktorá sa aj ako spisovateľka dlhú dobu usiluje objasniť jednu z najväčších záhad československých dejín, sa dostala k veľmi cennej nahrávke.

Amatérsky záznam na magnetofónovej páске poskytol Grulich, manžel Hofmannovej sesternice. „Oznamovatelia sú toho názoru, že svedectvo pána Vilibalda Hofmanna je celkom unikátne, prevratné, s celoseťovým významom a dosahom,“ uvádza sa v podnete zo 14. septembra tohto roku, ktorý má denník Pravda tiež k dispozícii. Nahrávka vznikla v Karvinej v máji 1968 v kuchyni, kde Grulich sedel s Hofmannom a jeho príbuznými.

Jan Masaryk – nielen uznávaný politik, ktorý tvrdo pracoval pre záujmy Československa. Bol tiež zviáľny človek, ktorý si vychutnával život; aj preto teória o jeho samovražde vyznieva ako klamstvo. FOTO: PROFIMEDIA

Policajného inšpektora Hofmanna 10. marca 1948 už okolo piatej hodiny ráno vyslali do Černínskeho paláca na čele výjazdovej skupiny, pričom mal zaistiť všetky vchody do paláca, miesto činu a potom vykonať dôkladnú prehliadku Ma-

sarykovho služobného bytu, ale musel hľadať len závet, a to od ôsmej hodiny a do popoludnia. Ešte predtým v skorých raňajších hodinách s policajným lekárom Josefom Teplým a kriminalistom Zdeňkom Borkovcom pristúpili k telu stále prikrý-

Jan Masaryk

♦ **Narodil sa 14. septembra 1886** v Kráľovských Vinohradoch (v súčasnosti sú to Vinohrady ako mestská časť Prahy). Bol prvým synom Tomáša G. Masaryka.

♦ **Do diplomatických služieb vstúpil v marci 1919**, čiže krátko po vzniku Československej republiky. Následne dva roky pôsobil na veľvyslanectve v USA. Ďalších šesť rokov bol osobný tajomník Edvarda Beneša, vtedajšieho ministra zahraničných vecí. Z tejto funkcie sa potom presunul do Londýna na post ambasádora.

♦ **Počas vojny bol minister zahraničných vecí** v exilovej vláde prezidenta Beneša. Zostal ním aj v povojnovom Československu až do svojej smrti 10. marca 1948. V ten deň našli jeho mŕtve telo v Prahe na nádvorí Černínskeho paláca. Komunistický režim tvrdil, že spáchal samovraždu, ale zjavne to bola lož.

tom dekami na nádvorí. Hofmann i Borkovec asistovali pri obhládke tela, ktorého pôvodná poloha, asi aj vzhľad a ďalšie detaily ako vyskočené kostičky priehlavku rozprestreté pri päťtách nezodpovedali neskôr oficiálne zverejneným fotkám.

Priveľa otáznikov v mozaike pochybnosti

Oznamovatelia sa opierajú o viacero faktov, ktorými Hofmann na nahrávke výrazne spochybnil tvrdenie komunistov, že Masaryk odišiel zo života dobrovoľne. „Je viac ako zrejme, že niektorí svedkovia (zrejme podľa pokynov neznámych osôb) mohli marit vyšetrovanie a uvádzať nepravdivý, o takmer dve hodiny posunutý, časový údaj, aby sa mohlo verejne vyhlásiť, že Jan Masaryk vyskočil až okolo pol siedmej ráno,“ zdôrazňuje sa v podnete zaslanom na prokuratúru.

Autori podnetu na základe nahrávky upozorňujú na ďalšiu závažnú skutočnosť: „Policajný lekár Josef Teplý okolo šiestej hodiny ráno uviedol pred Vilibaldom Hofmannom, že smrť nastala pred štyrmi až šiestimi hodinami, z čoho pán Hofmann usudzuje, že sa (pravdepodobne niekým ovplyvnení) nálezcovia tela ‘pomýlili’ nielen v hodine úmrtia, ale dokonca možno aj v dátume úmrtia (vražda), a teda smrť mohla nastať okolo polnoci.“

Zvukový záznam zároveň naznačuje, že môže byť pravdivé dosiaľ neoverené to, že oficiálne fotografie mŕtveho Masaryka nezodpovedajú skutočnosti: „Fotoaparát bol fotografovi Jaroslavovi Holoubkovi zhabaný ešte v raňajších hodinách a vrátene bez filmu. Navyše existuje dôvodné podozrenie, že existujúce fotografie sú kompletným

podvrhom.“ Podľa oznamovateľov nešlo iba o otočenie tela na chrbát. S najväčšou pravdepodobnosťou ho prefotili popoludní, aby sa zmenila poloha tela smerom hlavou do nádvorja. „Pomocou tieňov je možné a zároveň potrebné toto dôvodné podozrenie overiť,“ podčiarkli v súvislosti s tým, že je nevyhnutná dôkladná rekonštrukcia.

Nutná analýza tieňov

Prečo by mala byť prínosná dôkladná rekonštrukcia na mieste činu ráno, alebo až v popoludňajších hodinách za účelom otočenia tela hlavou do nádvorja, aby poloha korešpondovala s predostretou verziou samovraždy?

Oznamovatelia pritom poukazujú na to, že vyšetrovanie, ktoré prevzalo komunistické ministerstvo vnútra, vôbec nevyzeralo ako poctivá snaha dopátrať sa pravdy: „Najneskôr o 8. hodine ráno bolo telo Jana Masaryka položené do jeho pôvodnej poste, bola rozprestretá, nič sa nevyšetrovalo, hľadal sa iba závet, pôvodné fotografie museli byť urobené do 8. hodiny, ale tie na fotografiách tomu nenaviedajú.“

© AUTORSKÉ PRÁVA VYHRADENE

Masarykov byt v Černínskom paláci

♦ **Nachádza sa na druhom poschodí.** Od vzniku Československej republiky slúžil ministrom zahraničných vecí. Tvorí ho pracovňa, obývačka, spálňa, jedáleň a kúpeľňa. Vladimír Clementis bol posledný šéf diplomacie, ktorý byt využíval (do roku 1952, keď ho režim Klementa Gottwalda dal popraviť). Počas druhej svetovej vojny v ňom býval nacistický ríšsky protektor. Na tieto obytné priestory sa v súčasnosti používa označenie Masarykov byt.

Byt postavili podľa návrhu architekta Pavla Janáka

počas rekonštrukcie Černínskeho paláca. Kúpeľňa je jediná miestnosť, ktorá sa zachovala v pôvodnom stave. Jej zariadenie je dodnes funkčné. Nachádza sa v nej jeden z prvých typov masážnej sprchy, ktorá ešte mala naprevo zabudované dýzy neumožňujúce reguláciu smeru prúdenia vody. Nad vaňou je zvonček na služobníctvo. Z okna kúpeľne spadol Masaryk na nádvorie Černínskeho paláca. (Na snímke je jej časť s oknom, pod ktorým našli jeho mŕtve telo.)

♦ **V spálni je len jeden zvyšok pôvodného zariadenia.** Ide o rádio značky Scott, ktoré vyrobili v roku 1936 v Chicagu (na snímke). V pracovni síce nie je nič z originálnych vecí, ale sú v nej v Paríži vyrobené stolné hodiny, ktoré sa s Masarykom spájajú. Ministerstvo zahraničných vecí ich kúpilo v roku 1935 pre veľvyslanectvo v Londýne, kde pôsobil ako ambasádor.

♦ **Predsieň Masarykovho bytu je vyzdobená** dvoma najstaršími tapisériami v Černínskom paláci. V hale sú flámske renesančné verduří, ktoré vyrobili už okolo roku 1550. V súčasnosti sa tento priestor zvykne využívať na tlačové konferencie šéfa českej diplomacie. Ministerstvo sprístupňuje svoje priestory verejnosti počas dňa otvorených dverí, čo platí aj o Masarykovom byte. (cap) © AUTORSKÉ PRÁVA VYHRADENE

Poznámka: Text vychádza z informácií na webovej stránke Českého ministerstva zahraničných vecí.

FOTO: MEV (R)

Priveľa vecí nasvedčuje tomu, že išlo o vraždu

Miroslav Čaplovič
Praha, Bratislava

Je takmer nepredstaviteľné, že by Jan Masaryk dobrovoľne skočil z okna a po páde zostal ležať hlavou k múru, zdôrazňuje Václava Janděčková, bádateľka a spisovateľka, podpredsedníčka Spoločnosti pre výskum zločinov komunizmu, ktorá sa už dlho zaoberá záhadnou smrťou niekdajšieho obľúbeného československého ministra zahraničných vecí.

Ako ste sa dostali k unikátnej amatérskej nahrávke, ktorá zachytáva svedectvo Vilibalda Hofmanna? Nechcem predbiehať, pretože podrobnosti sa čitateľa dozvedia v knihe, ktorú sa chystá Nerada by som predčasne zradila veľa zaujímavostí. Mô-

žem zovšeobecne povedať, že získanie nahrávky považujem za odmenu za to, že sa dlhé roky venujem záhadnej smrti Jana Masaryka. Osud mi doprial, že zvukový záznam sa dostal ku mne. Je to silný príbeh, v pozadí ktorého sú určití ľudia, čo nie sú ľahostajní k dôležitým veciam.

Čo považujete na nahrávke za kľúčové?

Samozrejme, že by som si želala, aby na nej bolo, ako Masaryk zomrel, kto ho zabil a aký mal motív. To sa tam nenachádza, ale z môjho pohľadu je na nahrávke dôležité všetko. Rozprávanie pána Hofmanna o tom, čo sa dialo 10. marca 1948 od rána až do popoludnia, vytvára presný obraz toho, ako postupovali bezpečnostné zložky. V podstate odhalil, že sa nedalo hovoriť o vyšetrovaní Masarykovej smrti, pretože sa hľadalo všetko možné, aby túto tragédiu mohol komunistický režim verejne označiť za samovraždu. Ráno síce prišli na miesto činu kriminalisti, ale odvolali ich a nahradili ich ľudia z ministerstva vnútra, ktoré mala pod palcom komunistická strana. Všet-

ko smerovalo k tomu, aby sa dala presvedčivo rozšíriť verzia o samovražde.

Môžete to konkretizovať? Z nahrávky vyplýva, že sa manipulovalo s časom aj s telom Masaryka kvôli fotografiám, aby to vyzeralo, že vyskočil z okna až ráno. Zo svedectva pána Hofmanna je jasné, že sa tam objavilo tak veľa otáznikov, že je nemožné tvrdiť, že išlo o samovraždu.

Zmenili ste sa o manipulácii s telom.

Na nádvorie Černínskeho paláca, kde našli mŕtveho Masaryka, prišlo niekoľko fotografov z kriminálky. Fotili na viacerých miestach, aj v jeho byte. Rýchlo sa tam však objavili ľudia, ktorí im zobrali fotoaparáty, jednému potom na príklad vrátili fotoaparát bez filmu. Keď v roku 1968 po ob-

novení vyšetrovania pánovi Hofmannovi na generálnej prokuratúre ukázali oficiálne snímky, povedal, že nezodpovedajú skutočnosti, ktorú videl na vlastné oči. Na nahrávke upozornil, že telo bolo upravené na ďalšie fotografovanie. Mimochodom, potvrdil to aj vrátnik z Černínskeho paláca.

Prečo mohli mať komunisti veľký záujem, aby sa poloha mŕtvol upravila? Zamýšľala som sa nad tým, nie som jediný človek, komu telo vrta v hlave. Telo ležalo na pravom boku, s veľkou pravdepodobnosťou hlavou k múru. Poloha je absolútne kľúčová. Je takmer nepredstaviteľné, že by Masaryk dobrovoľne skočil z okna a po páde zostal ležať hlavou k múru, ako polohu tela popísala vo svojej knihe tiež americká no-

vinárka Claire Sterlingová už koncom šesťdesiatych rokov minulého storočia. Preto mi pripadá logické, že komunisti si dali prácu upraviť polohu tela, aby podporili nachystanú teóriu o samovražde. Nevyučujem, že to urobili niekedy okolo obeda, keď mali vyvolené originálne snímky a niečo im tam nesedelo, tak sa rozhodli spraviť nové fotografie. Na nich, samozrejme, chýbajú kúsky z jeho priehlavkov, ktoré boli rozosiata 10 až 15 centimetrov od jeho nôh na miesto dopadu. Je možné, že ľudia nie som jediný človek, komu telo vrta v hlave. Telo ležalo na pravom boku, s veľkou pravdepodobnosťou hlavou k múru. Poloha je absolútne kľúčová. Je takmer nepredstaviteľné, že by Masaryk dobrovoľne skočil z okna a po páde zostal ležať hlavou k múru, ako polohu tela popísala vo svojej knihe tiež americká no-

” Všetko smerovalo k tomu, aby sa dala presvedčivo rozšíriť verzia o samovražde.

strihnutý, zrejme prepláchnutý. Možno sa môžeme pýtať, či to bol naozaj Masarykov žalúdok, ktorý analyzovali v Ústave analytickej chémie Karlovej univerzity. Žiaľ, to už ťažko preveríme. Mimochodom, zo svedectva pána Hofmanna sa dozvedáme aj iné veci, ktoré potvrdzujú, že komunisti robili všeličo, aby zabránili poctivému vyšetrovaniu smrti.

Konkrétne? Hofmann našiel v koši na odpadky v Masarykovom byte

v Černínskom paláci pokrčený krátky list adresovaný Stalinovi. Musel ho odovzdať a podpísať protokol, že sa nič podstatné z písomnosti nenašlo. Tento list mal len osem viet a nijako sa v ňom nezmiňoval, že by si chcel zobrať život. V západnej tlačí sa potom v lete 1948 objavil list (preklad) až na piatich stranách. Bolo v ňom uvedené, že mu už nezostáva nič iné, ako zomrieť v tichosti. List sčasti vyzeral autenticky, ale časť obsahu to popierala. Z nahrávky pána Hofmanna však vyplýva, že existoval len jeden originálny list s podpisom Masaryka. Ten, čo našiel v koši, a v ktorom nič nepísal o zámere spáchať samovraždu. Čiže ten zverejnený bol zjavne falošný.

Ste iniciátorkou už tretej žiadosti o obnovenie vyšetrovania. Tentoraz ju podpísali aj bývalý šéf pražskej kriminálky oddelenia vražd

plukovník Jiří Markovič a majiteľ nahrávky Jindřich Grulich. Text podnetu spracoval a odoslal advokát Jiří Šmatlák. Čo si od toho sľubujete?

Dúfam, že sa urobí maximum. Ideálne by bolo, keby sa uskutočnila riadna rekonštrukcia presne 10. marca. Dalo by sa porovnať, či oficiálne fotografie z nádvorja Černínskeho paláca zodpovedajú dennému svetlu a času, keď ich urobili. Potrebne je, aby sa aj uskutočnila s figurínou nielen vysunutie z okna, ale aj sofistickované vyhodenie nohami dopredu. Potom budeme múdrejší.

K samotnej nahrávke. Dozvievate sa celý obsah verejnosť až vo vašej knihe? Viete, už v júli tohto roku po vypočítaní nahrávky som premyslela kroky, ako informovať verejnosť. Po podaní podnetu 14. septembra sme s pánom Grulichom dali Českému roz-

hlasu exkluzívnu možnosť pre reláciu Zaoštréné informovať verejnosť o existencii nahrávky. Medzitým som o ďalších krokoch vyrozumela ministra zahraničných vecí Tomáša Petříčka. Požiadala som ho, či by sa mohla v Černínskom paláci uskutočniť tlačová konferencia, kde pustíme celý zvukový záznam. Potrebuje dôstojné miesto a odborné komentáre. Mój návrh na ministerstve privítali a odsúhlasili. Na tlačovku prídu historici, ktorí budú komentovať nahrávku. Radi by sme presadili vytvorenie tímu špecialistov, ktorí povedú vyšetrovanie. Dúfam, že by sa mohli objaviť ešte ďalšie nové fakty, ktoré by mohli vniesť viac svetla do Masarykovej smrti. Priamo pre pána ministra mám na rokovaní ten-týždeň ďalšie návrhy, ktoré môže český rezort diplomacie urobiť smerom do zahraničia.

© AUTORSKÉ PRÁVA VYHRADENE